

ΕΝΟΤΗΤΑ 3^Η

ΠΛΑΓΙΕΣ ΕΡΩΤΗΜΑΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

- ❖ **Ορισμός:** Όταν μια ερωτηματική πρόταση δεν εκφέρεται στην αρχική και αυθεντική της μορφή (δηλαδή ευθέως και με ερωτηματικό στο τέλος), αλλά εντάσσεται σε μια άλλη φράση ή πρόταση, ονομάζεται *πλάγια ερωτηματική πρόταση*.

Π.χ.: 1. «Είσαι έτοιμος;» (Ευθεία ερωτηματική πρόταση)
Τον ρώτησα αν είναι έτοιμος. (Πλάγια ερωτηματική πρόταση)
2. «Πότε θα έρθεις;» (Ευθεία ερωτηματική πρόταση)
Με ρώτησε πότε θα έρθω. (Πλάγια ερωτηματική πρόταση)

- ❖ **Εξάρτηση:** Οι πλάγιες ερωτηματικές προτάσεις ακολουθούν μετά από ρήματα που δηλώνουν:

α) **απορία:** π.χ. ρωτώ, απορώ
β) **έκφραση:** π.χ. λέω, εξηγώ, δείχνω κλπ.
γ) **μνήμη:** π.χ. θυμάμαι, ξεχνώ, υπενθυμίζω κλπ.
δ) **σκέψη:** π.χ. σκέφτομαι, αναλογίζομαι, λογαριάζω κλπ.
ε) **αίσθηση:** π.χ. βλέπω, ακούω κλπ.
στ) **γνώση:** π.χ. καταλαβαίνω, αντιλαμβάνομαι, μαθαίνω, ξέρω, γνωρίζω, αγνοώ κλπ.

Επίσης, μπορούν να ακολουθούν μετά και από εκφράσεις που σχηματίζονται με τα ρήματα *είμαι, έχω, βρίσκω* κ.ά. μαζί με κάποιο ουσιαστικό ή επίθετο, όπως: *δεν είμαι βέβαιος, δεν έχω βεβαιότητα, δεν έλαβα γνώση, δε βρίσκω εξήγηση, δεν πήρα είδηση* κ.ά.

- ❖ **Είδη και εισαγωγή:** Οι πλάγιες ερωτηματικές προτάσεις χωρίζονται (όπως και οι ευθείες ερωτηματικές προτάσεις) σε:

α) **ολικής άγνοιας:** Σε αυτές τις προτάσεις μας ενδιαφέρει να μάθουμε *αν είναι αλήθεια ή ψέματα όλο το περιεχόμενο της πρότασης* (π.χ. παράδειγμα 1.). Οι προτάσεις αυτές εισάγονται συνήθως με **το ερωτηματικό μόριο αν**, αλλά και με τους συνδέσμους **μήπως, μη, μην τυχόν**.

β) **μερικής άγνοιας:** Σε αυτές τις προτάσεις μας ενδιαφέρει να μάθουμε *αν είναι αλήθεια ή ψέματα μόνο ένα μέρος ή μια πληροφορία της πρότασης* (π.χ. στο παράδειγμα 2 μας ενδιαφέρει η απάντηση στο *πότε*). Οι προτάσεις αυτές εισάγονται με την ερωτηματική αντωνυμία ή το ερωτηματικό επίρρημα με το οποίο εισάγονται οι αντίστοιχες τους ευθείες ερωτήσεις (π.χ. *ποιος, τι, πότε, πώς, πού* κλπ.).

- ❖ **Συντακτικός ρόλος:** Οι πλάγιες ερωτηματικές προτάσεις μπορούν να λειτουργούν ως:
- α) **Αντικείμενο** των ρημάτων από τα οποία εξαρτώνται
Π.χ. Δεν θυμάμαι **αν έκλεισα το φως** (Τι δεν θυμάμαι; → Αν έκλεισα το φως)
 - β) **Υποκείμενο** σε ορισμένες απρόσωπες εκφράσεις
Π.χ. Είναι παράξενο **πώς λειτουργεί αυτός ο μηχανισμός** (Τι είναι παράξενο; → Πώς λειτουργεί αυτός ο μηχανισμός)
 - γ) **Επεξήγηση** σε λέξεις της κύριας πρότασης
Π.χ. Ένα δεν καταλαβαίνω, **πώς βρέθηκε εκεί** (η πλάγια ερώτηση επεξηγεί τη λέξη ένα της κύριας πρότασης)
- Άρα οι πλάγιες ερωτηματικές προτάσεις είναι **ονοματικές** (όπως και οι ειδικές, οι ενδοιαστικές και οι βουλευτικές).

- ❖ **Μετατροπές από την ευθεία στην πλάγια ερώτηση:** Όταν μια ευθεία ερώτηση μετατρέπεται σε πλάγια, πρέπει ορισμένες φορές να γίνουν αλλαγές:
- α) **στο πρόσωπο του ρήματος**
Π.χ. «Θέλεις βοήθεια;»
Ρωτάει **αν θέλω βοήθεια**.
Προσοχή: Αν όμως μεταφέρει την ερώτηση το ίδιο το πρόσωπο που την έκανε, δεν χρειάζεται τέτοια αλλαγή (Ρωτώ **αν θέλεις βοήθεια**).
 - β) **στο πρόσωπο των αντωνυμιών (αν υπάρχει αντωνυμία μέσα στην πρόταση)**
Π.χ. «Ποιος ήταν μαζί σου στο σπίτι;»
Ρωτούσε **ποιος ήταν μαζί μου στο σπίτι**
Προσοχή: Αν όμως μεταφέρει την ερώτηση το ίδιο το πρόσωπο που την έκανε, δεν χρειάζεται τέτοια αλλαγή (Σε ρώτησα **ποιος ήταν μαζί σου στο σπίτι**)
 - γ) **στον χρόνο του ρήματος, αν το ρήμα της εξάρτησης είναι σε ιστορικό χρόνο**
Π.χ. «Πώς αισθάνεσαι;»
Με ρώτησε **πώς αισθανόμουν**.

ΑΣΚΗΣΗ

Να αναγνωριστούν οι πλάγιες ερωτηματικές προτάσεις που υπάρχουν στις παρακάτω φράσεις (εξάρτηση, εισαγωγή, συντακτική λειτουργία) και να μετατραπούν σε αντίστοιχες ευθείες ερωτήσεις:

1. Ρώτησε τον Πέτρο μήπως θέλει κάτι.
2. Δεν υπάρχει πληροφορία αν θα γίνει απεργία.
3. Η απορία μου ήταν αυτή, πού θα βρούμε τα λεφτά.
4. Αυτό μόνο δε σκέφτηκα, τι θα γινόταν αν με έπιαναν.
5. Είναι ζήτημα αν διάβασε καθόλου.
6. Δεν ξέρετε πόσο σας σκέφτομαι.
7. Δεν έχω ιδέα ποιος το έκανε.
8. Στην ερώτηση μου, πώς τη λένε, έκανε ότι δε με άκουσε.
9. Δεν ήξερε αν είδε εμένα ή τον αδερφό μου.
10. Είναι παράξενο πώς έγινε το γεγονός.
11. Δεν είμαι βέβαιος αν είδε το Γιάννη.
12. Σκέψου πώς θα περνούσες την τάξη αν δεν σε βοηθούσα.
13. Με ρώτησε τι έγραφαν σήμερα οι εφημερίδες.
14. Αμφιβάλλω αν θα τα καταφέρω.
15. Δεν είναι ζήτημα αν φύγει το πλοίο μια ώρα αργότερα.